

Kiedy oglądałem telewizję, ktoś zapukał do drzwi.

Quand je regardais la télé, quelqu'un a frappé à la porte.

Leçon 32: Quand je regardais la télé, quelqu'un a frappé à la porte.

Lekcja 32: Kiedy oglądałem telewizję, ktoś zapukał do drzwi.

Witam Cię w kolejnej lekcji. Tym razem porównamy sobie dwa czasy przeszłe - *imparfait* oraz *passé composé*.

Odmianę i zastosowanie czasu *imparfait* znasz z poprzedniej lekcji, a teraz przypomnijmy sobie tworzenie oraz zastosowanie czasu przeszłego dokonanego *passé composé*, który został omówiony w [lekcji 18](#) oraz w [lekcji 19](#). Jeśli potrzebujesz gruntownej powtórki, wróć do tych dwóch lekcji, tutaj przypomnimy sobie tylko w skrócie to, co najważniejsze. Najpierw tworzenie:

Passé composé tworzymy w następujący sposób:

Passé composé

czasownik posiłkowy
avoir lub **être**

+

participe passé
odmianianego czasownika

Z "avoir" odmieniana jest zdecydowana większość czasowników nieprzechodnich oraz czasowniki przechodnie, zaś z "être" czasowniki zwrotne (z zaimkiem „się” czyli „se” oraz tzw. czasowniki ruchu).

Participe passé to imiesłów, który w grupie pierwszej czasowników (-er) oraz drugiej (-ir) jest tworzony w sposób regularny, a w grupie III jest tworzony nieregularnie i jego formy trzeba zapamiętać.

Popatrzmy na kilka przykładowych zdań:

J'ai téléphoné à Pierre.

Tu as fait des achats.

Elle a lu un livre.

Ils ont fait du vélo hier après-midi.
Je suis parti en France il y a 3 jours.
Il est venu me voir.
Elle est déjà sortie.

Powtórzmy teraz tworzenie participe'a. Podaj odpowiednią jego formę do tych znanych Ci już czasowników:

faire - ...
apprendre - ...
partir - ...
parler - ...
lire - ...
attendre - ...
mettre - ...
écouter - ...
venir - ...
aller - ...

Jeśli nie jesteś pewny swoich odpowiedzi, znajdziesz je w lekcji 18. oraz 19.

Poćwiczmy teraz tłumaczenie zdań. Przetłumacz na głos te zdania:

1. Byłam u Roberta wczoraj.
2. W zeszłym roku pojechałem na wakacje do Francji.
3. Widziałam ten film trzy razy.
4. Na śniadanie zjadła owoce oraz wypła herbatę. (użyj czasownika "prendre")
5. Oni już skończyli swoją pracę.
6. Obudziliśmy się wcześniej rano.

Zobacz odpowiedzi

1. J'ai été chez Robert hier.
2. L'année dernière je suis parti/je suis allé en vacances en France.
3. J'ai vu ce film trois fois.
4. Au petit déjeuner elle a pris des fruits et du thé.
5. Ils ont déjà fini/terminé leur travail.
6. Nous nous sommes réveillés de bonne heure.

Myślę, że poradziłeś sobie bez problemu. Ta powtórka pozwoli nam odróżnić czas *passé composé* od *imparfait*. Jak zauważyłeś, *passé composé* służy do wyrażania czynności dokonanych, tj. takich, które mają określony przedział czasowy bądź datę (hier, l'année dernière), albo informację ile razy zostały wykonane (trois, fois). Czas *imparfait* służy do opisywania tła, czynności, które towarzyszyły innym czynnościom przeszłym wyrażonym w *passé composé*.

Popatrzmy na zdania, które pomogą Ci sobie utrwalić różnice między obydwoma czasami:

1.

Avant, j'habitais dans un petit village. Un jour, j'ai trouvé un travail à Paris et j'ai déménagé.

Przedtem mieszkalem w malym miasteczku. Pewnego dnia znalazlem prace w Paryżu i sie przeprowadzilem.

W pierwszym zdaniu mamy informacje, co bylo kiedyś, a nastepnie pojawia sie czynnosc punktowa, wazniejsza, okreslona „pewnego dnia”. To, ze znalazlem/am prace, pociagnelo za soba przeprowadzke. Obie te czynnosci sa wyrazone w *passé composé*.

Avant, j'habitais dans un petit village. Un jour, j'ai trouvé un travail à Paris et j'ai déménagé.

Przedtem mieszkalem w malym miasteczku. Pewnego dnia znalazlem prace w Paryżu i sie przeprowadzilem.

2.

Je ne suis pas venu parce que j'étais malade.

Nie przyszedlem, poniewaz bylem chory.

W tym zdaniu mamy wyjasnienie, podana przyczynę. Mozemy zadac pytanie:

"Pourquoi tu n'es pas venu?" - "Dlaczego nie przyszedles?"

Odpowiedz - "Parce que j'étais malade.". Przyczyna ktora podajemy jest wyrazona w *imparfait*. Jest tlem, okolicznoscia dla czynnosci glownej (ze nie przyszedlem).

Je ne suis pas venu parce que j'étais malade.

Nie przyszedłem, ponieważ byłem chory.

3.

Il n'a pas pu téléphoner parce qu'il ne connaissait pas ton numéro.

Nie mógł zadzwonić, ponieważ nie znał twojego numeru.

Podobnie jak w poprzednim zdaniu, jest tu podana przyczyna, okoliczność.

"Pourquoi il n'a pas pu téléphoner? - Parce qu'il ne connaissait pas ton numéro."

Pierwsza czynność jest punktowa i wyrażamy tutaj to, że nie miała miejsca, nie wydarzyła się. W drugiej części zdania mamy wyjaśnienie, dlaczego dana sytuacja się nie wydarzyła. „Il ne connaissait pas” jest stanem, "nie znał numeru", nie było to chwilowe ani punktowe.

Il n'a pas pu téléphoner parce qu'il ne connaissait pas ton numéro.

Nie mógł zadzwonić, ponieważ nie znał twojego numeru.

4.

Je regardais la télé quand quelqu'un a frappé à la porte.

Oglądałem telewizję, kiedy ktoś zapukał do drzwi.

Mamy tutaj pokazane, jak jedna czynność nakłada się na drugą, jak jedna stanowi tło drugiej. Oglądałam sobie telewizję – trwało to jakiś czas, nie mamy sprecyzowane od której do której godziny, ani co dokładnie obejrzelśmy, to nie jest tutaj istotne. Ważniejszą, punktową czynnością jest to, że ktoś (nagle) zapukał do drzwi. Kiedy to się stało? Wtedy, kiedy oglądałam telewizję – *imparfait* stanowi tło dla czynności ważniejszej, opisuje okoliczności.

Je regardais la télé quand quelqu'un a frappé à la porte.

Oglądałem telewizję, kiedy ktoś zapukał do drzwi.

5.

Hier, il faisait très beau et je suis allé me promener.

Wczoraj było bardzo ładnie i poszedłem na spacer

Tutaj czas *imparfait* wyraża także tło, opisuje jaki był dzień, a także wskazuje na okoliczności, gdyż gdyby było zimno, nie poszedłbym na spacer. Czynność wyrażona w *passé composé* jest podkreślona, główna.

Hier, il faisait très beau et je suis allé me promener.

Wczoraj było bardzo ładnie i poszedłem na spacer

Przejdźmy teraz do ćwiczeń. W następującym krótkim opowiadaniu trzeba wstawić czasowniki w odpowiedniej formie. Przeczytaj na głos zdania, podając odpowiednią formę czasownika w miejscu kropek. Możesz również zapisać te formy na kartce.

Vendredi soir, je (aller) chez mon ami Pierre à une fête. Je (s'amuser) bien. Quand je (sortir) de chez lui, il (pleuvoir) beaucoup et je (arriver) chez moi à deux heures du matin. Samedi, je (dormir) jusqu'à dix heures. Je (me lever), je (prendre) le petit déjeuner et je (aller) au marché. Quand je (être) au marché, je (rencontrer) Alice. Elle (être) aussi chez Pierre vendredi soir. Nous (aller) prendre un verre et nous (parler) beaucoup. Après, je (rentre) chez moi. Le soir, je (regarder) un film. Dimanche, j..... (inviter) Alice à la promenade. Il (faire) chaud et nous (aller) dans un parc.

I jak Ci poszło? Mam nadzieję, że nie miałeś większych problemów z tym tekstem. Popatrzmy teraz na poszczególne zdania i przeanalizujemy użycie czasów:

Vendredi soir, je suis allé chez mon ami Pierre.

W piątek wieczorem poszedłem do mojego przyjaciela Pierre'a.

Poszedłem - jest to czynność punktowa.

Je me suis bien amusé.

Dobrze się bawiłem.

Tutaj stwierdzamy po prostu zwykły fakt.

Quand je suis sorti de chez lui, il pleuvait beaucoup et je suis arrivé chez moi à deux heures du matin.

Kiedy wyszedłem od niego, bardzo padało i przyjechałem do siebie o drugiej nad ranem.

"Il pleuvait" jest tutaj opisem, tłem do sytuacji. Stanowi także przyczynę późnego powrotu. Wyszedłem oraz przyjechałem są czynnościami dokonanymi.

Samedi, j'ai dormi jusqu'à dix heures.

Spałem do dziesiątej.

Jest to czynność dokonana.

Je me suis levé, j'ai pris le petit déjeuner et je suis allé au marché.

Wstałem, zjadłem śniadanie i poszedłem na targ.

W powyższym zdaniu wymienione czynności następowały jedna po drugiej, każda w czasie *passé composé*.

Quand j'étais au marché, j'ai rencontré Alice.

Kiedy byłem na targu, spotkałem Alice.

Główną czynnością jest tutaj „spotkałem Alice”, zaś okoliczności (kiedy?) są wyrażone w czasie *imparfait* - „quand j'étais au marché” i stanowią tło dla czynności ważniejszej.

Elle a été aussi chez Pierre.

Ona również była u Pierre'a.

Powyżej mamy informację, że Alice również była u Pierre'a. Jest to stwierdzenie faktu.

Nous sommes allés prendre un verre et nous avons beaucoup parlé.

Poszliśmy się czegoś napić i dużo rozmawialiśmy.

Poszliśmy – czynność dokonana, rozmawialiśmy – stwierdzenie, że tak było, że coś miało miejsce. Nie ma tutaj relacji ani zależności.

Après, je suis rentré chez moi.

Potem wróciłem do domu.

Jest to czynność dokonana.

Le soir, j'ai regardé un film.

Wieczorem oglądałem/oglądnałem film.

Mamy tutaj sprecyzowany czas.

Dimanche, j'ai invité Alice à la promenade.

W niedzielę zaprosiłem Alice na spacer.

Jest to czynność punktowa, dokonana i mamy także określone, kiedy miała miejsce.

Il faisait chaud et nous sommes allés dans un parc.

Było ciepło i poszliśmy do parku.

Pierwsza część zdania "il faisait chaud" jest wyrażona w *imparfait* i stanowi okoliczności oraz tło dla czynności dokonanej "nous sommes allés".

Czy łatwiej Ci teraz uchwycić relacje między tymi dwoma czasami? Jak zauważyłeś *passé composé* występuje częściej niż *imparfait*. I tak z reguły jest. Jeśli się wahamy i nie wiemy, którego czasu użyć, lepiej zdecydować się na *passé composé*, gdyż jest to najczęściej występujący czas przeszły w języku francuskim i prawdopodobieństwo jego użycia jest większe. *Imparfait* występuje zaś albo w relacji z *passé composé* i stanowi tło, opis oraz okoliczności czynności wyrażonej w *passé composé*, a jeśli występuje sam, nie odnosi się do czynności punktowych, nie ma sprecyzowanego czasu, odnosi się do zwyczajów i do czynności powtarzających się w przeszłości, do tego, co było kiedyś („avant”), opisuje uczucia, służy do wyrażania wspomnień.

Jeszcze w ramach ćwiczeń, odpowiedz proszę na głos na pytania, używając odpowiednich czasów:

1. Où tu as passé les vacances dernières?
2. Où tu passais d'habitudes les vacances quand tu étais petit(e)?

3. Qu'est-ce que tu as pris au déjeuner hier?
4. Qu'est-ce que tu aimais manger avant?
5. Est-ce que tu avais ton jouet préféré quand tu étais enfant?
6. Tu avais beaucoup d'amis?
7. Est-ce que tu invitais souvent tes amis chez toi?
8. Où tu es allé(e) avec tes amis dernièrement?

Myślę, że różnica między *passé composé* i *imparfait* jest już dla Ciebie oczywista. Upewnijmy się jeszcze, uzupełniając historyjkę o Królowie Śnieżce w wersji współczesnej. Jest ona niecodzienna i dość zabawna. Niech więc będzie historyjką kojarzącą się z czasami przeszłymi.

L'histoire de Blanche Neige

Blanche Neige (habiter) dans un château avec ses sept amis. Tous les jours les amis de Blanche (aller) ensemble à leur travail. Ils (travailler) dans un hypermarché. A la fin de chaque journée, ils (revenir) à la maison en métro. Un jour, la reine méchante (venir) chez Blanche et elle lui (donner) une jolie pomme rouge. Blanche (manger) la pomme et elle (tomber). Quand ses amis (rentre), ils (voir) Blanche et ils (téléphoner) tout de suite au Prince Charmant.

Popatrzmy teraz na tekst z uzupełnionymi czasownikami. W pierwszych kilku zdaniach mamy opis, jak to było, czyli używamy *imparfait*. Jest to coś w rodzaju „był kiedyś sobie...”. Mamy tutaj także czynności, które się powtarzały, na co wskazują takie zwroty jak „tous les jours” (każdego dnia, codziennie), „à la fin de chaque journée” (pod koniec każdego dnia). Stanowi to niejako wprowadzenie do tego, co się wydarzy.

Blanche Neige habitait dans un château avec ses sept amis. Tous les jours les amis de Blanche allaient ensemble à leur travail. Ils travaillaient dans un hypermarché. A la fin de chaque journée, ils revenaient à la maison en métro.

Druga część opisuje czynności, które się działy nagle. Jak widać przybycie złej królowej zakłóciło wcześniejszy porządek. Zwróć także uwagę na uzgodnienia participiów *passé*, kiedy są

odmieniane z "être".

Un jour, la reine méchante est venue chez Blanche et elle lui a donné une jolie pomme rouge. Blanche a mangé la pomme et elle est tombée. Quand ses amis sont rentrés, ils ont vu Blanche et ils ont téléphoné tout de suite au Prince Charmant.

Blanche Neige habitait dans un château avec ses sept amis. Tous les jours les amis de Blanche allaient ensemble à leur travail. Ils travaillaient dans un hypermarché. A la fin de chaque journée, ils revenaient à la maison en métro. Un jour, la reine méchante est venue chez Blanche et elle lui a donné une jolie pomme rouge. Blanche a mangé la pomme et elle est tombée. Quand ses amis sont rentrés, ils ont vu Blanche et ils ont téléphoné tout de suite au Prince Charmant.

Na tym zakończymy tę lekcję. Jeśli coś jest dla Ciebie jeszcze niejasne, wróć do odpowiedniego fragmentu lekcji i powtórz go sobie, a jeśli wszystko jest zrozumiałe, przejdź do zakładki Ćwiczenia, aby sprawdzić i utrwalić swoją wiedzę. Jako dodatkowe ćwiczenie opowiedz na głos jakąś historyjkę, w której użyjesz poznane czasy przeszłe.

Bon courage!

Małgosia

Ściąga

Phrases

J'ai vu ce film trois fois.

Widziałam ten film trzy razy.

L'année dernière je suis parti/je suis allé en vacances en France.

W zeszłym roku pojechałem na wakacje do Francji.

J'ai été chez Robert hier.

Byłam u Roberta wczoraj.

Au petit déjeuner elle a pris des fruits et du thé.

Na śniadanie zjadła owoce oraz wypija herbatę.

Ils ont déjà fini/terminé leur travail.

Oni już skończyli swoją pracę.

Nous nous sommes réveillés de bonne heure.

Obudziliśmy się wcześniej rano.

Avant j'habitais dans un petit village. Un jour, j'ai trouvé un travail à Paris et j'ai déménagé.

Przedtem mieszkałem w małym miasteczku. Pewnego dnia znalazłem pracę w Paryżu i się przeprowadziłem.

Je ne suis pas venu parce que j'étais malade.

Nie przyszedłem, ponieważ byłem chory.

Il n'a pas pu téléphoner parce qu'il ne connaissait pas ton numéro.

Nie mógł zadzwonić, ponieważ nie znał twojego numeru.

Je regardais la télé quand quelqu'un a frappé à la porte.

Oglądałem telewizję, kiedy ktoś zapukał do drzwi.

Hier, il faisait très beau et je suis allé me promener.

Wczoraj było bardzo ładnie i poszedłem na spacer

Vendredi soir, je suis allé chez mon ami Pierre.

W piątek wieczorem poszedłem do mojego przyjaciela Pierre'a.

Je me suis bien amusé.

Dobrze się bawiłem.

Quand je suis sorti de chez lui, il pleuvait beaucoup et je suis arrivé chez moi à deux heures du matin.

Kiedy wyszedłem od niego, mocno padało i przyszedłem/dotarłem do siebie o drugiej nad ranem.

Samedi, j'ai dormi jusqu'à dix heures.

W sobotę spałem do dziesiątej.

Je me suis levé, j'ai pris le petit déjeuner et je suis allé au marché.

Wstałem, zjadłem śniadanie i poszedłem na targ.

Quand j'étais au marché, j'ai rencontré Alice.

Kiedy byłem na targu, spotkałem Alice.

Elle a été aussi chez Pierre.

Ona również była u Pierre'a.

Nous sommes allés prendre un verre et nous avons beaucoup parlé.

Poszliśmy się czegoś napić i dużo rozmawialiśmy.

Après, je suis rentré chez moi.

Potem, wróciłem do siebie/do domu.

Le soir, j'ai regardé un film.

Wieczorem oglądałem film.

Dimanche, j'ai invité Alice à la promenade.

W niedzielę zaprosiłem Alice na spacer.

Il faisait chaud et nous sommes allés dans un parc.

Było ciepło i poszliśmy do parku.

Où tu as passé les vacances dernières?

Gdzie spędziłeś ostatnie wakacje?

Où tu passais d'habitudes les vacances quand tu étais petit(e)?

Gdzie spędzałeś/aś zazwyczaj wakacje, kiedy byłeś mały/mała?

Qu'est-ce que tu as pris au déjeuner hier?

Co zjadłeś wczoraj na obiad?

Qu'est-ce que tu aimais manger avant?

Co lubiłeś kiedyś jeść?

Est-ce que tu avais ton jouet préféré quand tu étais enfant?

Czy miałeś swoją ulubioną zabawkę, kiedy byłeś dzieckiem?

Tu avais beaucoup d'amis?

Miałeś dużo przyjaciół?

Est-ce que tu invitais souvent tes amis chez toi?

Czy zapraszałeś (kiedyś) często przyjaciół do siebie?

Où tu es allé(e) avec tes amis dernièrement?

Gdzie poszedłeś ostatnio ze swoimi przyjaciółmi?

A la fin de chaque journée, ils revenaient à la maison en métro.

Pod koniec każdego dnia, kiedy wracali do domu metrem.

Un jour, la reine méchante est venue.

Pewnego dnia, przybyła zła królowa.

Ils ont téléphoné tout de suite.

Natychmiast zadzwonili.

